

Notitie

betreft: Woningbouwontwikkeling Ommel, onderzoek naar de luchtkwaliteit
datum: 21 augustus 2025
referentie: HH/EV/JMa/O 17282-3-NO

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Asten is een onderzoek verricht naar het aspect luchtkwaliteit ten gevolge van de beoogde ontwikkeling van Ommel-Noord. De beoogde ontwikkeling van in totaal 150 woningen komt te liggen aan de noordzijde van Ommel (buitengebied). In figuur f 1.1 is het plangebied van circa 6,1 hectare weergegeven. Beoordeeld wordt of de beoogde bouw van 150 woningen voldoet aan het NIBM-criterium¹.

Daarnaast is aan de hand van het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK) de luchtkwaliteit ten gevolge van omgevingsbronnen ter plaatse van de nieuwe gevoelige functies beschouwd.

Het onderzoek maakt onderdeel uit van de ruimtelijke onderbouwing voor een omgevingsplanwijziging. Aangetoond moet worden dat sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL) en dat voldaan wordt aan de vereisten van een goede fysieke leefomgeving.

f 1.1 Situering plangebied

¹ NIBM, Niet In Betekenende Mate

2 Wettelijke aspecten en grenswaarden

2.1 Niet in betekenende mate

Indien een ruimtelijke ontwikkeling niet in betekenende mate (NIBM) bijdraagt aan de luchtverontreiniging, dan is toetsing van een ruimtelijke ontwikkeling binnen een aandachtsgebied aan de Rijksomgevingswaarden voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀) niet nodig. Wel zal een gemeente een programma moeten opstellen bij (dreigende) overschrijding van een rijksomgevingswaarde.

Een project of activiteit draagt niet in betekenende mate bij als de toename van de concentratie NO₂ en PM₁₀ niet hoger is dan 1,2 µg/m³. Dat is 3% van de rijksomgevingswaarde voor de jaargemiddelde concentraties. Dit volgt uit artikel 5.53 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl).

Er zijn twee mogelijkheden om aannemelijk te maken dat een project binnen de NIBM-grens blijft:

1. Motiveren dat het project binnen de getalsmatige grenzen van een aangewezen categorie blijft. Onder deze standaardgevallen NIBM vallen kantoren, woonwijken en het telen van gewassen. Dit moet dan wel onder een bepaalde omvang blijven (artikel 5.54 Bkl). Valt een project binnen een genoemde categorie, maar niet binnen de gestelde grenzen? Het is dan mogelijk om alsnog via detailberekeningen aannemelijk te maken dat de 3%-grens niet wordt overschreden;
2. Op een andere manier aannemelijk maken dat een project de 3%-grens niet overschrijdt. Soms kan een kwalitatieve beschrijving voldoende zijn. Een kwantitatieve beschrijving kan worden uitgevoerd met behulp van een NIBM-tool (Excelapplicatie) om op een eenvoudige en snelle manier of een project in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging. Soms zijn detailberekeningen nodig als aanvulling op de NIBM-tool. Dit hangt af van de uitkomst van de NIBM-tool.

2.2 Rijksomgevingswaarden luchtkwaliteit

De Europese richtlijnen Luchtkwaliteit en Gevaarlijke stoffen in de lucht stellen grenswaarden en streefwaarden voor stoffen die de kwaliteit van de buitenlucht beïnvloeden. Deze zijn als rijksomgevingswaarden vastgelegd in paragraaf 2.2.1 van het Bkl.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste luchtkwaliteitsnormen uit het Bkl. In de tabel zijn de rijksomgevingswaarden met een resultaatsverplichting voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) opgenomen. Andere genoemde stoffen uit het Bkl zijn in de voorliggende situatie, waarbij emissies met name betrekking hebben op verkeersbewegingen, niet van belang.

t 2.1 Rijksomgevingswaarden conform Bkl

Stof	Toetsing van	Omgevingswaarde
NO ₂	Jaargemiddelde grenswaarde	40 µg/m ³
	Uurgemiddelde grenswaarde	Max. 18 keer/jaar meer dan 200 µg/m ³
PM ₁₀	Jaargemiddelde grenswaarde	40 µg/m ³
	24-uurgemiddelde grenswaarde	Max. 35 keer/jaar meer dan 50 µg/m ³
PM _{2,5}	Jaargemiddelde grenswaarde	25 µg/m ³

Het Bkl geeft tevens in paragraaf 5.1.1.4 aan dat in een omgevingsplan de Rijksomgevingswaarden voor NO₂ en PM₁₀ ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen die een verkeersgenererende werking hebben, in acht dienen te worden genomen voor in het Bkl vastgestelde aandachtsgebieden. De gemeente Asten behoort tot de aangewezen aandachtsgebieden.

Relaties tussen fijnstofnormen.

Bij een jaargemiddelde concentratie PM₁₀ van 32,5 µg/m³ en hoger vindt overschrijding van de dagnorm (24-uurgemiddelde) plaats.

PM₁₀ en PM_{2,5} concentraties zijn verder sterk aan elkaar gerelateerd. In de praktijk blijkt dan ook dat als aan de grenswaarden voor PM₁₀ wordt voldaan, vrijwel altijd ook voldaan wordt aan de grenswaarde van PM_{2,5}. Een bijdrage aan de concentratie van PM_{2,5} hoeft daarom niet apart te worden beoordeeld.

2.3 WHO-advieswaarden en aanscherping Europese normen

De Europese Raad heeft op 14 oktober 2024 de nieuwe Europese richtlijn voor luchtkwaliteit aangenomen. Hierin is opgenomen dat er vanaf 2030 strengere eisen gaan gelden voor bijvoorbeeld fijnstof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂). De jaargemiddelde concentraties PM_{2,5} en PM₁₀ moeten zijn gedaald naar respectievelijk 10 en 20 µg/m³ (nu nog 25 en 40 µg/m³). Voor NO₂ is de nieuwe waarde 20 µg/m³ (nu nog 40 µg/m³). Op basis van de strengere Europese normen zullen ook de Rijksomgevingswaarden herzien worden.

Deze strengere Europese normen zijn gebaseerd op de op 22 september 2021 uitgebrachte advieswaarden van de WHO. De advieswaarden van de WHO zijn overigens nog strenger. In grote delen van Nederland wordt momenteel niet voldaan aan deze advieswaarden.

Tabel t 2.2 geeft een overzicht van de aanscherping van de Europese normen en de WHO-advieswaarden.

t 2.2 Aanscherping Europese normen en WHO-advieswaarden

Jaargemiddelde concentratie	Aanscherping Europese normen	WHO-advieswaarden
NO ₂	20 µg/m ³	10 µg/m ³
PM ₁₀	20 µg/m ³	15 µg/m ³
PM _{2,5}	10 µg/m ³	5 µg/m ³

2.4 Lokale omgevingswaarden

Naast de rijksomgevingswaarden kunnen provincies en gemeenten lokale omgevingswaarden voor de buitenlucht opnemen in hun omgevingsverordening of omgevingsplan. Dit kunnen ook strengere omgevingswaarden zijn dan de rijksomgevingswaarden uit het Bkl. Ten tijde van dit onderzoek zijn nog geen lokale omgevingswaarden vastgesteld in de omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant of in het omgevingsplan van de gemeente Asten.

2.5 Schone Lucht Akkoord

Het SLA is een akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten. Het SLA is gericht op het realiseren van gezondheidswinst voor iedereen, door een permanente verbetering van de luchtkwaliteit en werkt toe naar de WHO-advieswaarden in 2030. Het gezamenlijk doel van de afspraken in het SLA is om in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016. De provincie Noord-Brabant heeft zich aangesloten bij het SLA, de gemeente Asten niet.

Het SLA adviseert een minimale afstand van gevoelige functies tot snelwegen, provinciale wegen en drukke binnenstedelijke wegen² van respectievelijk 150, 50 en 25 meter.

2.6 GGD-richtlijn 'Luchtkwaliteit en gezondheid'

Het RIVM en de GGD'en hebben een GGD-richtlijn 'Luchtkwaliteit en Gezondheid' opgesteld. Deze is op 9 maart 2023 geactualiseerd.

Deze GGD-richtlijn luchtkwaliteit en gezondheid biedt een actueel overzicht van wetenschappelijke studies naar gezondheid en luchtkwaliteit en de betekenis van nieuwe (Europese) beleidsontwikkelingen. Daarnaast wordt uitgelegd hoe luchtkwaliteit wordt gemeten en berekend.

Een betere luchtkwaliteit levert gezondheidswinst op, ook als de concentraties luchtvervuilende stoffen onder de gestelde normen liggen. Hoewel de luchtkwaliteit de laatste decennia is verbeterd, worden op een aantal locaties in Nederland de Europese grenswaarden overschreden. Verbetering is noodzakelijk om deze situaties positief te beïnvloeden en toekomstige hoge blootstellingen aan vervuilende stoffen te voorkomen. De richtlijn is een hulpmiddel voor de GGD'en om gemeenten en provincies te adviseren en burgers te informeren over de lokale luchtkwaliteit.

In de richtlijn worden de volgende adviezen opgenomen ten aanzien van ruimtelijke plannen:

- De GGD adviseert te werken aan verbetering van de luchtkwaliteit, ook als aan de Europese normen wordt voldaan. Elke verbetering van de luchtkwaliteit levert gezondheidswinst op.

² Meer dan 10.000 motorvoertuigen per etmaal.

- De GGD adviseert om afstand te houden tussen gevoelige bestemmingen waar langdurig verblijf van hooggevoelige groepen plaatsvindt³ en drukke wegen. Dit betekent geen dergelijke ontwikkelingen binnen 150 meter van rijkswegen, en ook geen ontwikkelingen binnen 25 meter van drukke wegen binnen de bebouwde kom⁴.
- Vanwege de onmogelijkheid om een langdurig goede werking van filtersystemen om de kwaliteit van de binnenlucht te verbeteren (juridisch) te garanderen en de risico's die een niet goed onderhouden filtersysteem met zich meebrengt, raadt de GGD-toepassing van deze systemen in principe af.

3 Beoordeling luchtkwaliteit ten gevolge van planvoornemen

3.1 Ommel-Noord

In artikel 5.54 van het Bkl zijn standaardgevallen opgenomen die voldoen aan het NIBM-criterium. Onder lid b is daarbij opgenomen "gebouwen met een woonfunctie en nevengebruiksfuncties met één ontsluitingsweg en ten hoogste 1.500 woningen of twee ontsluitingswegen en ten hoogste 3.000 woningen."

De woningbouwontwikkeling heeft met 150 woningen een beperkte omvang. Daarnaast zal een wijk met grondgebonden woningen vrijwel altijd twee of meer ontsluitingswegen hebben. Het aantal ontsluitingswegen heeft met name invloed op de verkeersdrukke, minder wegen leidt tot meer langzaamrijdend of stilstaand verkeer, en daarmee een verslechtering van de luchtkwaliteit.

Voor de beoogde woningbouwontwikkeling van Ommel-Noord wordt voldaan aan het standaardgeval van lid b van artikel 5.54 van het Bkl. De luchtkwaliteit zal niet significant verslechteren ten gevolge van de woningbouwontwikkeling en de daarmee samenhangende toename in het aantal verkeersbewegingen.

3.2 Ommel-Oost

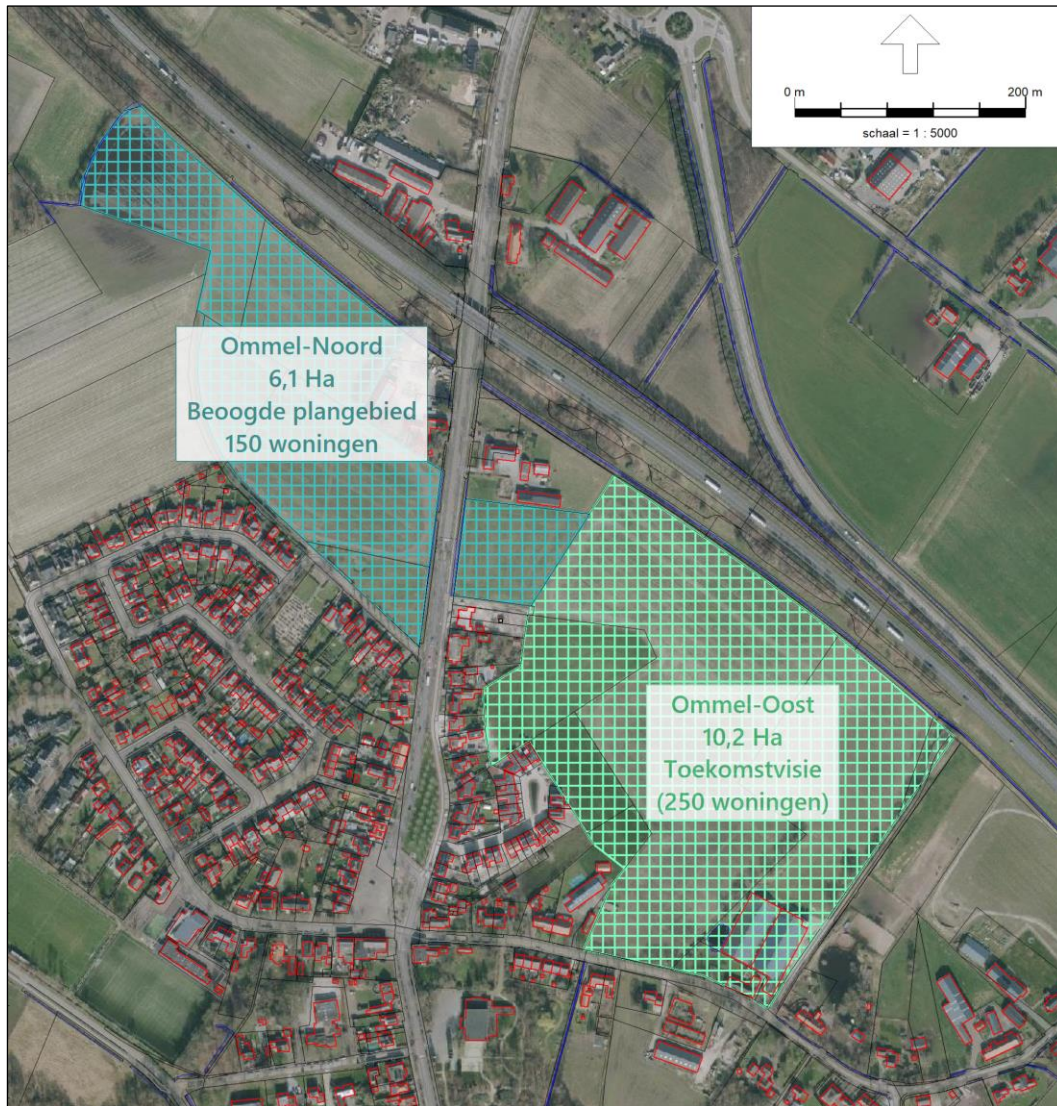
Naast de huidige ontwikkeling is in de structuurvisie Ommel-Oost 2023 van de gemeente Asten ook opgenomen dat een groter gebied tot woningbouw ontwikkeld gaat worden. Dit gebied grenst direct aan de ontwikkeling van Ommel-Noord. Volgens artikel 5.53 lid 3 dient de verhoging van luchtverontreinigende concentraties van verschillende ontwikkelingen die aan elkaar grenzen (of gebruik maken van dezelfde ontsluitingswegen) opgeteld te worden. Ondanks Ommel-Oost geen onderdeel is van het huidige planvoornemen, mag de bredere ontwikkeling, in het kader van NIBM, niet opgeknipt worden.

Het exacte aantal beoogde woningen van Ommel-Oost is nog niet vastgelegd, maar in analogie met de huidige ontwikkeling van Ommel-Noord kan wel een inschatting gemaakt worden van het aantal mogelijk woningen op basis van het aantal hectare dat het

³ Door de GGD wordt geadviseerd om ook woningen onder deze categorie in te delen. Hooggevoelige groepen zijn kinderen (<18 jaar), ouderen (>65 jaar), zwangere vrouwen (in verband met hun ongeboren baby) en mensen met bestaande luchtwegaandoeningen, hart- en vaatziekten en diabetes.

⁴ Deze adviesafstanden zijn in het SLA overgenomen.

toekomstige plangebied bestrijkt. In onderstaande figuur 3.1 is de situatie weergegeven met de huidige en toekomstige ontwikkeling van respectievelijk Ommel-Noord en Ommel-Oost.

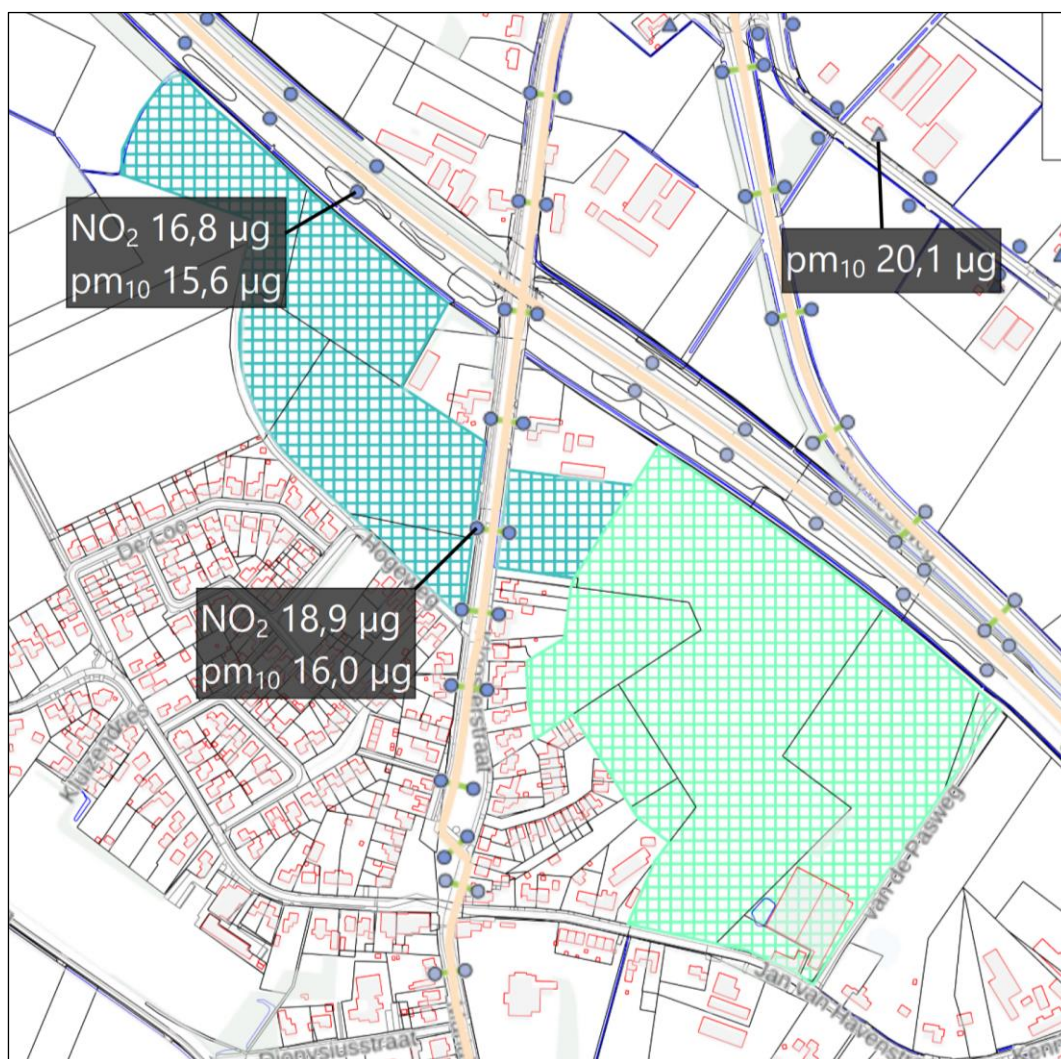
f 3.1 Beoogde en toekomstige woningbouwontwikkeling Ommel-Noord en Ommel-Oost

Ommel-Noord heeft circa 25 woningen per hectare, hetgeen betekent dat Ommel-Oost (bij eenzelfde woningconcentratie per m²) uit circa 250 woningen zou moeten bestaan.

Beide ontwikkelingen tezamen komen daarmee uit op 400 woningen. Naar verwachting zullen er minimaal 3 wijkontsluitingswegen gerealiseerd worden. Ook als de totale ontwikkeling in ogenschouw wordt genomen wordt voldaan aan het standaardgeval van lid b van artikel 5.54 van het Bkl. De luchtkwaliteit zal niet significant verslechteren ten gevolge van de woningbouwontwikkeling en de daarmee samenhangende toename in het aantal verkeersbewegingen.

4 Beoordeling luchtkwaliteit vanwege omgevingsbronnen

Met behulp van het CIMLK kunnen de concentraties van luchtverontreinigende stoffen inzichtelijk gemaakt worden. In dit geval zijn de provinciale weg N279 en diverse veehouderijen aan te wijzen als relevante omgevingsbronnen. In figuur 4.1 is de kaart van het CIMLK weergegeven met daarop enkele receptoren op korte afstand van wegen en veehouderijen. In tabel 4.1 zijn de waarden getoetst aan de rijksomgevingswaarden.

f 4.1 Weergave receptoren van wegen en veehouderijen van het CIMLK (geraadpleegd op 04-08-2025)

t 4.1 Beoordeling luchtkwaliteit op basis van CIMLK aan de rijksomgevingswaarden uit het Bkl

Stof	Omgevingswaarde in $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Aangescherpte norm in $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Ter hoogte van planlocaties in 2023 in $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Stikstofdioxide (NO_2)	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	16,8 / 18,9
Fijn stof (PM_{10})	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	15,6 / 16,0 / 20,1

Uit tabel 4.1 blijkt dat de concentraties luchtverontreinigende stoffen NO₂ en PM₁₀ op korte afstand van het plangebied voldoen aan de huidige rijksomgevingswaarde van 40 µg/m³ voor zowel NO₂ als PM₁₀. Op deze locaties wordt ook voldaan aan de aangescherpte Europese norm van 20 µg/m³.

Alleen op korte afstand van een (pluim)veehouderij bedraagt de concentratie PM₁₀ 20,1 µg/m³, waarmee de aangescherpte norm van 20 µg/m³ wordt overschreden. Dit is echter op circa 200 meter afstand van de grens van het beoogde plangebied. De concentratie PM₁₀ ter hoogte van het plangebied zal altijd lager zijn dan deze waarde.

Het SLA adviseert een minimale afstand van gevoelige functies tot snelwegen, provinciale wegen en drukke binnenstedelijke wegen⁵ van respectievelijk 150, 50 en 25 meter. Ondanks het hier een provinciale weg betreft is de intensiteit van lichte voertuigen conform het CIMLK klein dan 10.000 motorvoertuigen per etmaal en kan in analogie met de drukke binnenstedelijke wegen geconcludeerd worden dat de minimale afstand van 50 meter hier niet strikt noodzakelijk is. De werkelijke afstand bedraagt 35 meter.

Daarnaast is de gemeente Asten niet aangesloten bij het SLA en heeft zich formeel niet toegelegd op deze minimale afstanden. Het betreft immers een gemeentelijke ontwikkeling en geen provinciale.

Vanuit de GGD-richtlijn komen geen aanvullende aandachtspunten naar voren voor deze beoogde ontwikkeling.

5 Conclusie

De beoogde woningbouwontwikkeling Ommel-Noord (en toekomstige woningbouwontwikkeling Ommel-Oost) voldoen aan het NIBM-criterium.

Verder blijkt dat de luchtkwaliteit ter plaatste van het plangebied voldoet aan de rijksomgevingswaarde en de aangescherpte rijksomgevingswaarden voor zowel NO₂ als PM₁₀.

Het aspect luchtkwaliteit vormt geen belemmering voor de aanvraag om een omgevingsplanwijziging. Er wordt voldaan aan een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL) en aan de vereiste van een goede fysieke leefomgeving.

Deze notitie bevat 8 pagina's.

De inhoud van dit document mag niet worden gewijzigd. Het document mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Peutz niet in delen worden verspreid. Peutz aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade die voortvloeit uit of samenhangt met het wijzigen van de inhoud van dit document.

⁵ Meer dan 10.000 motorvoertuigen per etmaal.